

WŁADYSŁAW PRĘŻYNA

Lublin

OBRAZ PARTNERA A JEGO ATRAKCYJNOŚĆ

I. WPROWADZENIE

Problematyce uwarunkowań atrakcyjności poświęcono już wiele badań (por. Nęcki 1990; Cash, Janda 1994). Wiadomo już, że źródło atrakcyjności leży zarówno po stronie przedmiotu atrakcyjności – osoby ocenianej, jak i po stronie jej podmiotu – osoby oceniającej (Rauste von Wright 1985). W pierwszym przypadku istotne znaczenie mają cechy postrzeganego obrazu partnera. W przypadku osoby oceniającej w grę wchodzi jej właściwości, które specyfikują jakość cech uatrakcyjnianych partnera. I tak np.: inne cechy uatrakcyjniana w oczach kobiety, a inne w ocenie mężczyzny, inne kiedy ocenia osoba z wysoką samoakceptacją, a inne – z niską samoakceptacją (por. Prężyna 1996).

Badania empiryczne nad atrakcyjnością koncentrują się bądź na atrakcyjności partnera, biorąc pod uwagę indywidualny wskaźnik atrakcyjności, bądź na atrakcyjności diady (atrakcyjności wzajemnej w diadzie). W drugim przypadku oblicza się jeden wspólny wskaźnik atrakcyjności dla diady, który jest funkcją atrakcyjności indywidualnych obydwu jej partnerów. Zazwyczaj atrakcyjność indywidualna partnerów diady jest zróżnicowana, zaś obliczany wskaźnik atrakcyjności diady jest uśrednionym wynikiem tych pierwszych. W rezultacie badania prowadzone w schemacie diady zawierają w sobie element pewnego uproszczenia w poszukiwaniu zależności zachodzącej między źródłem i poziomem atrakcyjności. Wydaje się, że zależność tę bardziej precyzyjnie można śledzić analizując problem z uwzględnieniem indywidualnej atrakcyjności partnera. Rozstrzygnięcie tej kwestii stanowiłoby cenny przyczynek dla metodologii badań nad atrakcyjnością. Artykuł niniejszy, obok swojej warstwy merytorycznej, zawiera próbę odniesienia się do wyżej przedstawionej kwestii.

II. PROBLEM, METODY I PRÓBKA

Głównym problemem artykułu jest prześledzenie zależności zachodzącej między postrzeganym obrazem partnera i jego atrakcyjnością. Bardziej szczegółowo, chodzi o identyfikację tych cech w obrazie partnera, które mają najbardziej istotne znaczenie w procesie formowania się jego atrakcyjności. Identyfikacja ta przeprowadzona zostanie z uwzględnieniem zmiennych pośredniczących: płci oraz poziomu samoakceptacji osoby oceniającej.

Wyniki uzyskane w zakresie przedstawionego problemu posłużą do sformułowania opinii na temat wcześniej przedstawionych kwestii metodologicznych; chodzić będzie o odpowiedź na pytanie: w jakim stopniu badanie atrakcyjności indywidualnej oraz badanie jej w schemacie diady zmienia obraz zależności zachodzącej między cechami obrazu partnera i poziomem jego atrakcyjności. Odpowiedź taka będzie możliwa do uzyskania poprzez porównanie wyników dotyczących zależności zachodzącej między poziomem indywidualnej atrakcyjności partnera i jego obrazem, z wynikami charakteryzującymi zależność między obrazami partnerów diady i poziomem jej atrakcyjności.

Porównanie takie jest możliwe, ponieważ materiał testowy wykorzystany w obydwu analizach uzyskano w tej samej próbce i przy zastosowaniu tych samych metod. W przypadku metod były to: Skala Atrakcyjności (SKAT) w opracowaniu Nęckiego (1975) oraz Test Przymiotnikowy Gougha i Heilbruna w 37-wymiarowej wersji (Juros, Oleś 1993) służący do pomiaru obrazu partnera.

Z wykorzystaniem wymienionych metod przebadano grupę 120 osób (60 kobiet i 60 mężczyzn), w wieku od 22 do 36 roku życia, znających się – w poszczególnych diadach – co najmniej od dwóch lat. Badani mieli średnie lub wyższe wykształcenie, reprezentowali środowiska: inteligenckie, robotnicze i chłopskie¹.

III. WYNIKI

W analizie danych empirycznych poszukiwano ilościowych wskaźników zależności między intensywnością poszczególnych cech obrazu partnera oraz

¹ Bardziej szczegółową charakterystykę biograficzną badanych osób zob. Prężyna (1996, 76-77).

poziomem jego atrakcyjności². Analizę taką przeprowadzono w grupach kobiet (k), mężczyzn (m)³, osób z wysokim (W) i niskim (N) poziomem samoakceptacji⁴.

Uzyskane wyniki korelacyjne między atrakcyjnością partnera(rki) i poziomem jego (jej) atrakcyjności przedstawia tabela 1.

Obecnie przedstawiona zostanie charakterystyka psychologiczna stwierdzonej zależności statystycznej kolejno w zakresie poszczególnych skal ACL-u; dla większej przejrzystości analiza ta będzie przeprowadzona w blokach obejmujących poszczególne zespoły skal ACL-u (por. Juros, Oleś 1993).

A. W grupie skal „modus operandi” najbardziej znacząca – zwłaszcza w grupie kobiet ($p=.000$) – dla atrakcyjności partnerów okazała się skala Fav. U wszystkich badanych poziom atrakcyjności partnera wzrasta wraz z dostrzeganiem u niego takich cech, jak: łatwość przystosowania, wychodzenie naprzeciw innym, opiekuńczość, wydajność w pracy, pogoda ducha, nawet w kontakcie z przeciwnościami losu (Fav), a także takt i mniejsza skłonność do obrażania się (-Unfav). Wymienione cechy szczególnie wyraźnie warunkują atrakcyjność partnera w oczach kobiety i to niezależnie od poziomu jej samoakceptacji (por. tabela 1). W przypadku wyłącznie kobiet istotne znaczenie dla uatrakcyjnienia partnerów ma postrzeganie ich jako godnych zaufania, obiektywnych wobec innych, nieskrępowanych w relacjach międzyludzkich (Com).

B. Skale potrzeb: układ potrzeb jako podstawa atrakcyjności bardzo wyraźnie zmienia się w powiązaniu z płcią partnerów oraz – choć już wyraźnie mniej znacząco – z poziomem ich samoakceptacji. I tak, dla kobiet atrakcyjny staje się mężczyzna: dążący do tego, by być wybitnym w pracach o społecznie uznanym znaczeniu (Ach), poszukujący i utrzymujący rolę lidera w grupie oraz wpływ i kontrolę w relacjach interpersonalnych (Dom), mający wreszcie silne poczucie obowiązku, sumienny i wytrwały w realizacji podjętego zadania (End). Z kolei dla mężczyzny, zwłaszcza z niską samoakceptacją, atrakcyjna staje się partnerka potrzebująca wsparcia w stresach i kryzysach, mniej samowystarczalna, zabiegająca o wsparcie emocjonalne od innych, unikająca kon-

---

² W analizie ilościowej danych empirycznych zastosowano testy korelacyjne: r – Pearsona oraz krokową regresję wielokrotną.

³ Kobieta oceniała obraz i atrakcyjność mężczyzny (Pk), mężczyzna kobiety (Pm).

⁴ Jako miarę poziomu samoakceptacji przyjęto odległość między realnym oraz idealnym obrazem siebie.

Tabela 1. Poziom korelacji między atrakcyjnością partnera (rki) i wymiarami (skalami) jego (jej) obrazu przy uwzględnieniu płci oraz poziomemu samoakceptacji osoby oceniającej

Skale	Pk				Pm			
	W		N		W		N	
	r	p<	r	p<	r	p<	r	p<
NoCkd	.458	.011	-	-	-	-	-	-
Fav	.738	.000	.611	.000	.359	.051	.360	.051
Unfav	-.716	.000	-.545	.002	-.495	.005	-	-
Com	.559	.001	.484	.007	-	-	-	-
Ach	.594	.001	.424	.019	-	-	-	-
Dom	.372	.043	.591	.001	-	-	-	-
End	.361	.050	.358	.052	-	-	-	-
Int	.701	.000	.489	.006	.382	.037	-	-
Nur	.757	.000	.561	.001	.458	.011	.475	.008
Aff	.636	.000	.579	.001	.511	.004	.452	.012
Het	.704	.000	.643	.000	.438	.016	.593	.001
Aut	-.493	.006	-	-	-.436	.016	-	-
Suc	-	-	-	-	-	-	.520	.003
Aba	-	-	-	-	-	-	.383	.037
Def	.515	.004	.395	.031	.371	.043	-	-
Crs	-.538	.002	-	-	-.425	.019	-.433	.017
S-Cfd	.647	.000	.634	.000	-	-	-	-
P-Adj	.576	.001	.491	.006	-	-	-	-
Cps	-	-	-	-	-	-	.361	.050
Iss	.567	.001	.447	.013	.472	.009	-	-
Mls	.582	.001	.398	.029	.365	.047	-	-
Mas	-	-	.491	.006	-	-	-	-
Fem	.428	.018	.432	.017	-	-	.591	.001
CP	-.435	.016	-	-	-	-	-	-
NP	.679	.000	.561	.001	.530	.003	-	-
A	.412	.024	.437	.016	-	-	-	-
FC	.411	.024	-	-	.476	.008	.484	.007
AC	-.496	.005	-.409	.025	-.422	.020	-	-
A-1	-	-	-	-	-	-	.401	.028
A-2	-.422	.020	-.595	.001	-.523	.003	-	-
A-3	.524	.003	.378	.039	-	-	.448	.013
A-4	.387	.034	.413	.023	-	-	-	-

frontacji z innymi, akceptująca silniejszych (Suc) oraz podporządkowująca się życzeniom i wymaganiom innych, podatna na doświadczanie poczucia winy i poczucia niższości (Aba).

W przypadku obydwu płci, i to niezależnie od poziomu samoakceptacji, atrakcyjny staje się partner szukający towarzystwa i czerpiący emocjonalną satysfakcję w kontaktach z osobami płci przeciwnej (Het), naturalny i taktowny w sposobie bycia, lubiący ludzi, współpracujący z nimi, współczujący i pomagający innym, a także utrzymujący osobiste przyjaźnie z nimi nawet kiedy sam odznacza się mniej pogłębioną autorefleksją (Nur, Aff).

Wreszcie dla kobiety oraz mężczyzny z wysoką samoakceptacją atrakcyjni stają się partnerzy preferujący aktywność poznawczo-intelektualną, próbujący rozumieć zachowania własne oraz innych (Int), a jednocześnie sumienni, cierpliwi, gotowi zadowalać się podrzędnymi rolami w stosunkach z innymi, ale bez utraty poczucia własnej godności (Def).

Atrakcyjni dla osób – kobiet i mężczyzn – z wysoką akceptacją siebie są partnerzy o raczej niskiej intensywności potrzeby autonomii, a więc bardziej konwencjonalni, unikający ryzyka i chętnie poddający się kierownictwu przełożonych, których darzą zaufaniem (-Aut). Mężczyźni z niską samoakceptacją cenią partnerki mniej samowystarczalne, poszukujące wsparcia ze strony innych (Suc), gotowe uznać swoją niższość i ewentualnie winę, a także unikające konfliktów (Aba).

C. W zakresie tzw. Skal tematycznych powiązanie między obrazem partnera i jego atrakcyjnością jest dosyć złożone i zarazem zróżnicowane ze względu na płeć i poziom samoakceptacji. I tak, dla kobiet i mężczyzn – w drugim przypadku, tylko z wysoką samoakceptacją – atrakcyjny staje się partner, którego charakteryzuje: efektywność w kontaktach międzyludzkich, zdolność osiągania celu nawet w połączeniu z pewną koncentracją na własnym „ja” (Iss); szeroko rozumiana umiejętność przywódcza, zorientowanie na wypełnianie powinności i podjętych zobowiązań, sprawność organizacyjna i skuteczność w realizacji obranych celów (Mls). Wyłącznie kobiety, i to niezależnie od poziomu samoakceptacji, preferują partnera odznaczającego się zaufaniem do siebie, swoich zdolności w osiąganiu celów, stanowczego i przedsiębiorczego (S-Cfd), a jednocześnie mającego pozytywną postawę do życia, towarzyskiego, zdolnego „kochać i pracować”. W przypadku niskiej samoakceptacji kobiety preferują także partnera ambitnego i stanowczego, szybko podejmującego inicjatywę, sprawnego i wytrwałego w osiąganiu celów (Mas). Z kolei dla mężczyzny z niską samoakceptacją atrakcyjna staje się partnerka gotowa do współpracy, radosna i serdeczna, ceniąca intymność i wzajemność w relacjach z in-

nymi (Fem)⁵, a także twórcza, śmiała, mądra, o szerokich zainteresowaniach i niepozbawiona wrażliwości estetycznej (Cps). Nie sprzyja natomiast atrakcyjności postrzeganie jej jako: inteligentnej, autonomicznej, a jednocześnie niezadowolonej ze swego położenia, mającej kłopoty z wypełnianiem „ról kobiecych”, dystansującej się, chłodnej. Z kolei dla kobiety, zwłaszcza z wysoką samoakceptacją, nie jest atrakcyjny partner przejawiający brak zaufania do siebie, wycofujący się z życia, mający problemy w zakresie kontaktów międzyludzkich i niezdolny do cieszenia się życiem (-Crs).

D. Analiza transakcyjna – skale przynależne do tego zespołu stanowią podstawę uatrakcyjnienia partnera głównie w oczach kobiety (tabela 1). Atrakcyjny staje się dla niej mężczyzna z cechami Dorosłego, Wychowawczego Rodzica, a pozbawiony cech Adoptowanego Dziecka. Tak więc w oczach kobiety – niezależnie od poziomu jej samoakceptacji – atrakcyjności partnera sprzyjają: jego wydajność w pracy, niezawodność, wewnętrzna dyscyplina, obowiązkowość, ale w połączeniu ze spontanicznością i umiejętnością cieszenia się wytchnieniem i ciszą (A); przywiązanie do tradycyjnych wartości, troska o poprawne relacje z innymi, niezależnie od wieku i pozycji (NP). Atrakcyjności tej nie sprzyjają natomiast: brak niezależności, niepewność wobec wymagań życia, unikanie trudnych problemów, brak odporności w sytuacjach stresu i traumy (-AC). Cechy związane z dwiema ostatnimi skalami (NP, -AC) sprzyjają także uatrakcyjnieniu kobiety w oczach mężczyzny z wysoką samoakceptacją (por. tabela 1).

Dla mężczyzny – niezależnie od poziomu samoakceptacji – oraz kobiety z wysoką samoakceptacją atrakcyjny staje się partner: przedsiębiorczy, zabawny, choć nie pozbawiony porywczowości i skłonności do pogoni za przyjemnościami (FC). Na koniec warto dodać, że u kobiety z wysoką samoakceptacją traci na atrakcyjności mężczyzna: egocentryczny, skoncentrowany na sobie, obojętny na sprawy innych, łatwo wpadający w złość w sytuacji napotkanych przeszkód i przeciwności (-CP).

E. Skale oryginalności – inteligencji: skale przynależne do tego zespołu stanowią psychologiczne pole uatrakcyjnienia partnera przede wszystkim w oczach kobiety, i to niezależnie od poziomu jej samoakceptacji. Przy czym charakterystyczne jest to, że źródłem tej atrakcyjności są cechy związane z tzw.

---

⁵ Cechy związane ze skalą Fem uatrakcyjniają także partnera w oczach kobiety, i to niezależnie od poziomu jej samoakceptacji.

niską oryginalnością obejmującą: cierpliwość, otwartość, zadowolenie z pełnionej roli (A-3); logiczność, uzdolnienia intelektualne, zdyscyplinowanie wewnętrzne i skuteczną wytrwałość w realizacji celów (A-4), ale bez nadmiernej samowystarczalności i oryginalności w myśleniu, które miałyby występować kosztem intymności i syntonii emocjonalnej (-A-2); te ostatnie cechy ważne są również w oczach mężczyzny postrzegającego atrakcyjność partnerki (por. tabela 1).

Przeprowadzone wcześniej analizy wskazują na bardzo rozległe ilościowo i znaczące jakościowo uwarunkowania atrakcyjności partnera treścią postrzeganego jego obrazu. Zależność tę stwierdzono w zakresie 31, na 37 możliwych, wymiarów tego obrazu (skal ACL-u). Przy czym obraz partnera staje się ważniejszym źródłem atrakcyjności, kiedy postrzega go kobieta (obejmuje 28 wymiarów) niż mężczyzna (20 wymiarów). Wreszcie powiązanie obrazu partnera z poziomem jego atrakcyjności okazuje się większe w przypadku wyższej samoakceptacji osoby – kobiety i mężczyzny – postrzegającej partnera (por. tabela 1).

W poszukiwaniu bardziej strukturalnego związku zachodzącego między badanymi zmiennymi wykorzystano krokową regresję wielokrotną, w której funkcję zmiennej niezależnej pełniły wymiary obrazu partnera a zmiennej zależnej poziom jego atrakcyjności. Uzyskane wyniki w tej analizie prezentuje tabela 2.

Generalnie wyniki te potwierdzają zależności wcześniej wyodrębnione, a nadto przynoszą interesujące uzupełnienia w tym zakresie. I tak, przede wszystkim okazało się, że badane wymiary obrazu jako źródło atrakcyjności są bardziej wewnętrznie powiązane w postrzeganiu obrazu partnera przez kobietę. W jej przypadku wyodrębnione zespoły składają się z większej ilości wymiarów i mają wyraźnie większą moc predyktywną w zakresie przewidywanej wariacji wyników określających poziom atrakcyjności partnera (por. tabela 2). Obok tego zespoły te składają się z innych wymiarów u kobiety i mężczyzny, inne też są w przypadku różnego poziomu samoakceptacji osoby postrzegającej obraz partnera.

Struktura i psychologiczna charakterystyka tych zespołów jest następująca.

Dla mężczyzny z niską samoakceptacją (N) atrakcyjna staje się kobieta, w której obrazie dostrzega cechy związane głównie ze skalami: Het, Suc i Unfav (por. tabela 2). Przy czym jest to zależność pozytywna, czyli atrakcyjność wzrasta wraz z przyrostem wyników w wymienionych skalach. Wnosić z tego można, że dla mężczyzny atrakcyjna staje się kobieta: przejawiająca potrzebę kontaktów z płcią przeciwną i umiejętność czerpania emocjonalnej satysfakcji

z tych kontaktów; zabiegająca o sympatię i wsparcie emocjonalne od innych i mniej pewna siebie. Łącznie ten zespół cech jako zmienna niezależna tłumaczy 76% wariacji w zakresie atrakcyjności kobiety w oczach mężczyzny z niską samoakceptacją.

Tabela 2. Regresja wielokrotna dla atrakcyjności (zm. zal.) mężczyzny i kobiety – o różnym poziomie samoakceptacji – względem obrazu partnera (zm. niezal.)

Obrazy	Poziom samoakceptacji	Skale ACL-u	Beta	t	p<
Pm	W	NP	.432	2.78	.010
		FC	.358	2.31	.029
	R=.63, F=8.96, p=.001; R ² =.40 (próbka), .35 (popul.)				
	N	Het	.686	4.36	.000
Suc		.409	3.10	.005	
Unfav		.347	2.24	.034	
R=.76, F=11.9, p=.000; R ² =.76 (próbka), .58 (popul.)					
Pk	W	Nur	.658	8.36	.000
		CPS	.525	5.87	.000
		Mas	-.535	-5.42	.000
		Ach	.322	3.59	.001
		Nck	.267	3.41	.002
	R=.94, F=36.63, p=.000; R ² =.88 (próbka), .86 (popul.)				
	N	Het	.448	4.77	.000
		Suc	-.455	-5.09	.000
		A-2	-.358	-3.69	.001
		NoCkd	.253	2.86	.009
S-Cn		-.345	-3.32	.003	
Fem	.296	2.58	.017		
R=.91, F=18.78, p=.000; R ² =.83 (próbka), .79 (popul.)					

Inny zespół cech w obrazie kobiety ma istotne znaczenie dla jej uatrakcyjnienia w oczach mężczyzny z wysoką akceptacją siebie (W). Zespół ten tworzą dwie skale: NP i FC (tabela 2). W tym przypadku atrakcyjna staje się kobieta: preferująca ciągłość i kultywowanie dawnych wartości, starająca się podtrzymywać pozytywne relacje z innymi, rozwijać uczucia wzajemnego szacunku, a zarazem spontaniczna, przedsiębiorcza, inicjująca wspólne zabawy dostarcza-

jące wzajemnej przyjemności. W sumie zespół ten tłumaczy 40% zmienności wyników w atrakcyjności kobiety⁶.

Bardziej rozbudowane są zespoły cech będących źródłem uatrakcyjnienia mężczyzny w oczach kobiety, i to zarówno z wysokim, jak i niskim poziomem jej samoakceptacji (por. tabela 2).

Dla kobiety z niską samoakceptacją istotne w procesie uatrakcyjniania mężczyzny są cechy związane ze skalami: Het, Suc, A-2, No Ckd, S-Cn i Fem⁷. Atrakcyjny więc dla kobiety staje się mężczyzna: poszukujący emocjonalnej satysfakcji w relacjach z osobami płci przeciwnej (Het), niezależny, pewny siebie, skuteczny w stawianiu i osiąganiu celów (-Suc), a jednocześnie praktyczny w kontaktach z innymi (-A-2), choć bez nadmiernej samokontroli (S-Cn); budzący pozytywne reakcje u innych, gotowy do współpracy z innymi (Fem). Wymieniony zespół cech wyjaśnia 83% zmienności w atrakcyjności mężczyzny postrzeganego przez kobietę z niską samoakceptacją.

Z kolei dla kobiety z wysoką samoakceptacją atrakcyjny staje się mężczyzna, w którego obrazy dostrzega: gotowość do zachowań dostarczających innym materialnych i emocjonalnych korzyści (Nur); wrażliwość, szerokość zainteresowań, uzdolnienia intelektualne i dojrzałość reakcji (Cps); uprzejmość, delikatność w kontaktach z innymi, docenianie wewnętrznych przeżyć, obecność intuicji w reakcjach interpersonalnych (-Mas), a jednocześnie dążenie do tego, by być wybitnym w pracach o społecznie uznanym znaczeniu (Ach). Tak więc jest to mężczyzna dojrzały społecznie, o bogatym życiu emocjonalnym, mający znaczące osiągnięcia społeczne. Ten zespół cech tłumaczy 88% wariacji jego atrakcyjności w oczach kobiety.

Na koniec pozostaje do omówienia zasygnalizowany na wstępie problem metodologiczny – konsekwencji diagnostycznych w zakresie uwarunkowań atrakcyjności badanej w schemacie diady oraz indywidualnej atrakcyjności partnerów. W analizie tego zagadnienia wykorzystano materiał zamieszczony w tabeli 3 oraz dane – dla atrakcyjności diady – już opublikowane (por. Prężyna 1996, 129).

⁶ Porównując wskaźniki przewidywanej wariacji atrakcyjności kobiety przy zróżnicowanym poziomie samoakceptacji mężczyzny wnosić można, że jakość obrazu kobiety ma wyraźnie większe znaczenie w uatrakcyjnianiu partnerki w przypadku niskiej jej samoakceptacji.

⁷ W zespole tym tylko dwie skale: Het i Suc (ale z korelacją ujemną) powtarzają się w stosunku do odpowiedniego zespołu Pm (N).

Tabela 3. Regresja wielokrotna atrakcyjności kobiety (k) i mężczyzny (m) względem ich obrazów: realnego (R), idealnego (I) oraz partnera (P)

Obrazy	Skale	Beta	t	p<
Rk	Het	.654	5.78	.0000
	Def	-.836	-5.28	.0000
	Agg	-.558	-3.60	.0007
	Unfav	.413	3.54	.0008
	Com	.306	2.50	.0154
R=.71, F=10.95, p=.0000; R ² =50 (próbka), .46 (popul.)				
Rm	Fe	.276	2.19	.0325
	R=.28, F=4.80, p=.032; R ² =.08 (próbka), .06 (popul.)			
Ik	Brak istotnych zależności			
Im	Suc	.439	3.92	.0002
	A-1	-.271	-2.42	.0189
R=.55, F=12.22, p=.0000; R ² =.30 (próbka), .28 (popul.)				
Pk ⁸	Het	.426	5.40	.0000
	A-1	-.229	-3.02	.0038
	S-Cfd	.524	5.26	.0000
	Exh	-.336	-3.78	.0004
R=.83, F=30.94, p=.0000; R ² =.69 (próbka), .67 (popul.)				
Pm	Het	.295	2.13	.0376
	Mas	-.286	-2.60	.0118
	Crs	-.304	-2.18	.0334
R=.60, F=10.64, p=.0000; R ² =.36 (próbka), .33 (popul.);				

W analizie tej uzyskano następujące wyniki. Zespoły cech warunkujących indywidualną atrakcyjność partnera oraz atrakcyjność diady są prawie identyczne, kiedy cechy te ocenia kobieta⁹. Kiedy natomiast oceniającym jest mężczyzna, układ cech w zespołach jest zupełnie odmienny. W przypadku atrakcyjności diady są to skale: Het, P-Adj, Aba i End, a w przypadku indywidualnej atrakcyjności partnerki skale: Het, Mas i Crs. Biorąc pod uwagę psycholo-

⁸ W skład tego zespołu wchodziła także skala Fav, która wypadła po dołączeniu skali Exh.

⁹ W analizie tej nie różnicowano poziomu samoakceptacji osoby oceniającej.

giczne znaczenie wymienionych skal wydaje się, że indywidualna atrakcyjność kobiety łączy się z zespołem cech charakterystycznych dla „kobiecości”, a więc takich jak: uprzejmość, delikatność w kontaktach z innymi, mniejsza pewność siebie, skłonności marzycielskie, docenianie emocji, intuicyjność (-Mas) oraz pewna submisyjność, rola towarzyszkii życia podatnej na kierownictwo innych (-Crs). Kiedy zaś obrazem partnerki wyjaśniamy atrakcyjność diady, istotne znaczenie mają cechy „społeczne” tego obrazu; cechy ważne w budowie relacji interpersonalnej: postawa obronna, obniżone poczucie pewności (-P-Adj); znaczny samokrytycyzm, gotowość przyznawania się do winy i własnej nieudolności (Aba); poczucie obowiązku, sumiennosc, unikanie frywolności, zachowywanie tego, co społecznie sprawdzone (End). W obydwu przypadkach ważna jest tylko potrzeba kontaktów z osobami płci przeciwnej (Het).

Uzyskane wyniki wskazują, że sposób badania atrakcyjności nie zmienia zakresu cech warunkujących tę atrakcyjność, ale tylko wówczas, kiedy cechy te postrzega kobieta. Istotnie natomiast zmienia się układ tych cech, kiedy je ocenia mężczyzna. Na tej podstawie wnosić można, że większy wpływ na atrakcyjność diady ma atrakcyjność postrzegana przez kobietę niż przez mężczyznę. Wnioski płynące z tego stwierdzenia mają obok znaczenia ogólnopoznawczego także praktyczne.

Na koniec warto dodać, że w doborze cech warunkujących atrakcyjność – zarówno indywidualną, jak i diady – określone znaczenie ma własny obraz siebie partnerów. Okazuje się przy tym, że idealny obraz siebie kobiety nie odgrywa tutaj większej roli, natomiast ważny jest jej obraz realny, zwłaszcza w przypadku atrakcyjności indywidualnej ($R^2=.50$). U mężczyzn względnie duże znaczenie ma idealny obraz siebie, i to przy obydwu sposobach badania atrakcyjności, natomiast realny tylko w przypadku badania atrakcyjności diady ($R^2=.36$). Problem ten, wstępnie tutaj zasygnalizowany, mógłby być przedmiotem dalszych badań.

BIBLIOGRAFIA

- Cash Th. F., Janda L. H., Byrne D., Murstein B. I., Merighi J. R., Malloy T. E. (1994). *Interpersonal Attraction*. W: A. Wayne, A. Lesko (red.), *Readings in Social Psychology: General, Classic and Contemporary Selection*. Boston.
- Juros A., Oleś P. (1993). *Struktura czynnikowa i skupieniowa Testu Przymiotnikowego ACL*. H. G. Gougha i A. B. Heilbruna. W: J. Brzeziński, E. Hornowska (red.), *Z psychometrycznych problemów diagnostyki psychologicznej*. Poznań.
- Nęcki Z. (1975). *Psychologiczne uwarunkowania wzajemnej atrakcyjności*. Wrocław.

Nęcki Z. (1990). *Wzajemna atrakcyjność*. Warszawa.

Prężyna W. (1996). Obraz siebie i partnera a wzajemna atrakcyjność. *Roczniki Filozoficzne*, 44 (4), 75-133.

Rauste von Wright M., von Wright J. (1985). Obraz własnej osoby a postrzeganie ludzi. *Przebieg Psychologiczny*, 3, 687-698.

THE IMAGE OF PARTNER VERSUS HIS ATTRACTIVENESS

S u m m a r y

The paper seeks to identify such attributes of a partner's image which are essential for his or her attractiveness. It is assumed here that the quality of those attributes depends on sex and the level of self-acceptance of the person who evaluates that image and on the partner's attractiveness. The analysis takes into account individual attractiveness of the partners, as different from a possible attractiveness of the diad formed by them (cf. Prężyna 1996).

The solution to the problem was sought in empirical research. The image of partner was examined by means of the Adjective Check List (ACL) in its 37-scale version. The Scale of Attractiveness (SKAT), as worked out by Nęcki (1975), was employed to study attractiveness. The subjects (120) were men and women (60 mixed diads), who had known each other for at least two years. The mean was 26.2 years. The subjects were graduates of secondary schools (62%) or universities (38%). They were married (48%) or single (52%).

The findings have confirmed the thesis about a broad relationship between the level of attractiveness and the attributes (31 out of 37 subjects) of the partner. It has turned out that the most important source of attractiveness is the image of partner, when it is evaluated by a woman, and when the evaluating person – woman and man – is characterized by a higher level of self-acceptance (cf. tab. 1). Furthermore, an analysis of multiple regression (cf. tab. 2) has allowed us to state that a particular dimensions of the image under study are more interrelated when that image is perceived by a woman. The groups consist then of a larger number of dimensions, are qualitatively different than in the case of a man, and explain the bigger percentage of variations of attractiveness (for the woman of a low self-acceptance – 83% and 88%, with high self-acceptance; and for a man 76% and 70% respectively).

Finally, comparing the relationship between the image of partner with his individual attractiveness, as perceived by a woman and a man, and the attractiveness of the diad created by the partners, one may deduce that attractiveness perceived by the woman has a greater influence on making the diad more attractive.

Translated by Jan Kłós